ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЭРЭ КЪЫДОК!

№48 (22.456) ● 2013 гъэм гъатхэпэм (мартым) и 15, мэрем ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдок! ● И уасэр соми 3-щ ●

adyghe@mail.ru
adyghepsale.ru

Федоров В. В. Къбэрдей-Балькъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр етыным и Iуэхуки1э

Къбэрдей-Балькъэр Республикэм и Iэтащхьэм и Указ

Уголовно-гъэзэщIакIуэ Iнатlэм и органхэм ильэс куэд льандэрэ дагъэнэщху кьулыкъу зэрыщIэм ик1и законымрэ хабзэмрэ гъэбыдэныж кьаруушхуэ зэрырихьлIам папщIэ Къбэрдей-Балькъэр Республикэм и ЩIыхь тхылъыр етын **Федоров Василий Валериан и къуэм** -Тезырхэр егъэшIынымкIэ федеральнэ кьулыкъушIапIэм и Управленэзу Къбэрдей-Балькъэр Республикэм щыIэм и унафэщIым.

Къбэрдей-Балькъэр Республикэм и Iэтащхьэ КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2013 гъэм гъатхэпэм и 7-м
№29-УГ

● Щ1эблэ

Текiуахэм я гъуэгу фэеплъ сурэт Къанокъуэ Арсенрэ Хьэсанэ Русланрэ зытрагъэхащ.
Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *тIриащ.*

Гулъытэ зыхуэщIыпхъэхэр

ЩIалэгъуалэ зэчиифIэхэм я жэрдэмыр ядэIыгъныным хухахьа «Образование» лъэпкъ проектым къыщыхъэжаныкIахэм щIыхь тхылъхэр Правительствэм и Унэм щритыжащ КЪБР-м и Iэтащхьэ Къанокъуэ Арсен.

АПХУЭДЭ гулъытэр ялъысащ студент 35-м. Абыхэм ящыщу 24-р Урысейм и Президентым и саугъэтым, цIыху 11-р «Образование» лъэпкъ проектым и республикэ саугъэтым я лауреатщ. КьыхэгъэщIипхъэщ федеральнэ бюджетым кьыхэкIыу студентищым дэтхэнэми хуэдэу сом мин 60, ныбжьыщIэ 21-м сом мин 30, республикэ бюджетым кьыхахауэ сом мин 15 цIыху 11-м зэрыратар.

- Ди щIалэгъуалэр республикэ, урысей лъэпкъ проектхэм зэрыхэтыр фIыгъуэшхуэщ. Апхуэдэ Iуэхугъуэхэм я зэфIэкI кьыщагъэлъэгъуэным ныбжьыщIхэм я къэухым хегъахьуэ, щIэныгъэфI зэрыгъэгъуэтахэр республикэм зиужьынымкIэ сэсэпн зэрыхъужьынуэр гурыIуэгъуэщ. Нобэ дгъэлапIэ щIалэгъуалэм ар нэрылъагъу тщащI. ЗэрытщIэщи, ди нэIэ сыт щыгъуи тетын хуеиц егъэджэныгъэ, политикэ, щэнхабзэ Iэнатlэкэ егъэфIэкIуэным. А псом къеушэлIапхъэщ щIэблэр, республикэм и къэкIуэнур зэхъытар ахэрщ. Иужьрей зэманым щIалэгъуалэм даэрыдэлажьэ программэхэри нэхъыбэ хуэщ, я жэрдэмхэр пхагъэкIин папщIи проект зэрмылIэужьыгъуэхэр я гъэхъэзырыну Iэмал яIэщ. Дэри тлъэкIкIэ защIэдгъэкъуэнущ абыхэм. Студентхэм я гъэхъэзыр лэжьыгъэ купщIафIэхэр гъэзэщIа хъумэ, ахэр нэтъуащI Iуэхугъэмэ тегушхуэнущ. Сэ фIэщ мэхъу нобэрей ди щIэблэм зэфIэкI хъарзынэ зэриIэр, Къэбэрдей-Балъкъэрыр зэрырагъэфIэкIуэн акъыл зэрыбгъэдэлъыр, Дэтхэнэми сохъуэхъу дяпэкIи екъулIэныгъэфIэхэр иIэну, ик1и ерыщу, жыдэжрэ республикэм Iуэхугъэм хэтыну кьыхуэздэж, - жиIащ Къанокъуэ Арсен.

«Космос» республикэ зэхъэзэхуэм текIуэныгъэр кьащцызыхьа Бжьыней Ислъам щIалэгъуалэм кьабгъэдэкIыу фIыщIэ хуищIащ республикэм и Iэтащхьэ Къанокъуэ Арсен.

- Уи фIыгъэкIэ республикэм лэжьыгъэ купщIафIэ куэд щокIуэкI, - зыхуигъэзащ абы Къанокъуэм. - ЕджакIуэхэм щIэныгъэ, техникэ IуэхухэмкIэ зегъэужьыным телажьэ республикэ центрыр (Налшык къалэ) ныбжьыщIэхэм дежкIэ щхьэпэщ, абы Iэмал щыдогъуэт къэхутэныгъэ зэмылIэужьыгъуэхэр щедгъэкIуэкIыну, щIэныгъэ куу щызэдгъэгъуэтыну. Дауи, гулъытэ зыхуэщIыпхъэхэм ящыщщ республикэм и мэкъумэщ IэнатIэр, промышленностыр, щIыуэпсыр хъумэныр. Абыхэм зегъэужьыным ехьэIа ди гупсысэхэр Iуэху пыухыкIам хуэдгъэкIуэфмэ, тхуэзэфIэкIым хэхъуэу кIуэнущ.

ЕджакIуэхэм экологиемкIэ я урысейпсо олимпиадэм кьащцыхэжаныкIа Чикуровэ Наталье щхьэ.

ЕджакIуэхэм я ныбжьыщIэ спортым зегъэужьыным техуэ зэIущIэ щригъэкIуэкIым, УФ-м и Президент Путин Владимир кьыхилъхьащ щIыхухэр щхьэ узынщэн щхьэкIэ, нэхъапэм щыIа хабзэфIэкIэм «хахуенщхькIыжыцIыр» мыхъращ.

Къэралым зиужьын папщIэ абы щIэблэ узынщэ кьихьэуным иIэ мыхьэнэм тригъакIэрэ, Путиным кьыхигъэщащ совет лъхъэнэм щыIа ГТО-м и мардэхэр, «Лжьыгъэмэ зыхьуэмэжьныгъэмэ сыхуэхьэзырщ!» кьыхуедэжьнагъэм щIэту къэралым и Iуэхугъапlэ псомк1э кьащцызэрагъэпэщу щыта дэжьыгъэщхэр, щапхъэу кьапщтэ зэрыхьунур.

«ЦIыхуэр узынщэн папщIэ, я Iэпкъльпкъэр зыпсыхь, ауэ зыкIи зэран кьахуэмыхьу мардэхэр яхуэгъэуваур, псори ахэр ягъэзэщIэным кьыхэщэн хуейщ», - жиIащ къэралым и Унафэщ1м.

«Къызэрызэрагъэпэщ лъандэрэ»

● Комиссэхэм

КъБР-м и япэ вице-премьер Марьяш Ирин э ригъэкIуэкIащ «Къэбэрдей-Балькъэрым Щ1эсипI э фонд» мыкоммерцэ организацэр щыхьэту зыхуэув хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ цIыкIуэхэмрэ курытхэмрэ я проектхэм хэпIэ комиссэм и мыгъэрей япэ зэIущIэр.

ЗЭХЫХЬЭМ хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ мащIэрэ курыту тхум я заявкэу сом мелуан 35-рэ и уасэм арэзы щытехьэщ, абы и фIыгъэкIэ, я Iуэхум зегъэужьыным кредит мыльку сом мелуан 63-рэ хуэзащIагъэуIащ. Щ1эсипI э зыгъуэта хьэрычэтыщIэхэм ящыщу тIум я ахьшэр Iэщ1ышхуэрэ джэдкьазрэ гъэхъуным, зым - туф ныр бшхэр гъэжьным халъхьэнущ. Апхуэдэу Налшык псэунтIэ щ1ыхьуэуэ компаниемрэ Iуащ1ъэмахуэ куейм и такси Iуэхущ1апIэмрэ зыщ1агъэкъуащ.

Проектхэр ирагъажьэмэ, ику иту мазэ улахуэр республикэм зэрыщ1ихьум и кIэ кьымыхуэу, Iнатlэщ1эу 89-рэ кьыхэзрагъэпэщнущ, нэхьапэм кьызэIуахауэ 26-рэ ягъуэмэнущ.

Фигу къэдгъэкIыжьынщи, Къэбэрдей-Балькъэрым и Щ1эсипI э фондым и кьалэн нэхьыщхьэр хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ цIыкIуэхэмрэ курытхэмрэ я Iуэхур кредит организацэхэм я деж щыдэгъэкIынырщ.

Щ1эсипI э фондым зэгурыIуэныгъэ хузиIэ Iнатlэ мыинхэмрэ курытхэмрэ кьащтэ щ1ыхуэм и процент 70-м нэблагъэр апхуэдэ Iэмалкlэ кьыIах. Нобэ ар кредит Iуэхущ1апIи-хьм ядолажьэ. Апхуэдэщ Урысейм и ХьумапIэ банкыр, «Налшык банк» ООО-р, «Мэзкуу индустриальнэ банк» ОАО-м и Налшык къудамэр, «Урысейм и мэкъумэщ банк» ОАО-м и Къэбэрдей-Балькъэр щ1ыналъэ къудамэр, «ВТБ-24» банк ОАО-м и Налшык къудамэр, «Евростандарт» коммерцэ банк ЗАО-р. Щ1эсипI э фондым и ьхжькIэ бизнес мащ1эм ахьш1э зэрыхухахьм Къэбэрдей-Балькъэрым и экономикэм зегъэужьыным щытыкIэфI кьыхуэзрегъэпэщ. Фондым и мыльку сом мелуан 455,9-рэ мэхъу. Ар кьыз1эрызэрагъэпэщ лъандэрэ хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ мыинхэмрэ курытхэмрэ сом мелуан 651-кIэ 121-рэ щ1эсипI эу яхуэуваущ, абы и фIыгъэкIэ кредиту сом мелардым щIигъу Iуэхум кьыхрагъэлъхьащ. Щ1эсипI э фондым лэжьэн зэрыщIидзэрэ щ1ыхьэт зыхуэхьуахэм банкым ахьшэ щIахухилъхьэжьн щхьэусыгъуэ щыIакьым.

Нэгъабэ шыщхьэIум и 12-м «Эксперт РА» рейтинг агентствэм КъБР-м и Щ1эсипI э фондым дзыхь лъагэм и «А» рейтингыр кьыхуигъэфэщащ.

Мы гъэм абы и мурадщ Iуэхум мыльку кIэхьыбэ хилъхьэну, щ1эсипI э Iэмалыр нэхъ жыдэжру кьигъэсэбэпыну, лизинг компаниехэм зэгурыIуэныгъэхэр ящ1ыпIэу, хьэрычэтыщIэ Iэнатlэхэм апхуэдэ Iуэхутхьэбзэхэр яхунщIэну.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1апIэ.

● КъБР-м и Правительствэм

Лэжьыпхъэхэр ягъэбелджылы

КъБР-м и Правительствэм къащтащ 2013 - 2017 гъэхэм амброзием еБэныным хуэунэтIауэ зэфIэгъэкIыпхъэхэм я планыр.

АМБРОЗИЕР шынагъуэ зыпылъ, цIыхур зыгъэсымаджэ аллергие, астмэ зыпфэхэр кьэзыльэ удзыжьыщ. Ахэр щыбагъуэ щ1ыпIэхэр гъэмэщIэным, абы щ1ыхуэр щ1ыхьымэным Iуэхущ1апIэ куэдым я кьаруур хуэзэщIагъэуIащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым Мэкъумэщ хозяйствэмкIэ и министерствэм зэрыщагъбзыхуам тету, муниципалнэ районхэм я щ1ыпIэ администрацэхэмрэ кьалэ округхэмрэ зэпымыууэ лэжьэну комиссэхэр кьащ1ыгъэрагъэпэщ1ын, фитосанитар Iуэхугъуэхэр щрагъэкIуэкIыну щ1ыпIэ хъэуIейхэр, хьIфIадзэжьхэр предприятэхэмрэ организацэхэмрэ ирагъэбыдыIэн, а къэкIыгъэ шынагъуэр гъэкIуэдыным теухуа щ1бэт щ1ыхьэхухэр кьыз1эрагъэпэщ1ын хуейщ.

Щ1ыпIэ администрацэхэм чэнджэщ ираташ зи щ1ы Iыхьэхэмрэ зи щ1апIэмрэ зымыгъэкъабзэхэм яхьыну тезырыр зыхуэдэр ягъэбелджылыну.

Апхуэдэу щ1ыхэмрэ ямыгъэзэпхъуэ мылькымрэ бэджэнду зэрат зегурыIуныгъэхэм щ1ыр кьэзыгъэсэбэп дэтхэнэми амброзием еБэныну кьаIэн ящ1ызыщ1 зэхъуэкIыныгъэхэр халъхьэнущ.

Автомобиль гъуэгухэмрэ гъущ1 гъуэгухэмрэ я Iэшэлъашэхэр зыщагъэнъущ1акъым. Республикэм Транспортымкlэ, связымрэ гъуэгу хозяйствэмкIэ и министерствэмрэ «Кавказ Ищхъэрэм и гъущ1 гъуэгухэр» Iуэхущ1апIэмрэ зыхуэфащэ чэнджэщхэр ираташ.

Яубзыхуэ Iуэхугъуэхэр нэрылъагъуэ зэфIэха хьун папщIэ, илъэс кьэс мэкъуэгъуэм кьащ1ыщ1эдзауэ жэпуэгъуэ пщIондэ а лэжьигъэр ирагъэкIуэкIыну траухуащ.

КъБР-м Мэкъумэщ хозяйствэмкIэ и министерствэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

● Тхылъыщ1э

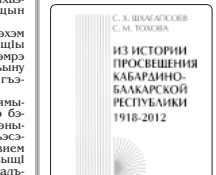

Лъэпкъ егъэджэныгъэм и гъэзэг

«Тетрэграф» тхылъ тедзапIэм и щ1ыхь ф1ыгъ зэрыщ1эн ф1ыгъэ зэрыщ1ащ «Къэбэрдей-Балъкъэрым и егъэджэныгъэ Iэнатlэм и тхыдэм щыщ. 1918 - 2012» тхылъыщ1эр. Ар ягъэхьэзыращ биологие щ1ынагъэхэм я доктор, профессор, КъБР-м щ1эныгъэхэмкIэ щ1ыхь зиIэ и лэжьакIуэ, УФ-м егъэджэныгъэмкIэ щ1ыхь зиIэ и лэжьакIуэ Щ1ихьэгъэпсо Сэфарбийрэ педагогикэ щ1эныгъэхэм я доктор Тхэ1у Светланэрэ.

ЛЪЭПКЪ егъэджэныгъэм къикIуа Iуэгугъэ купщIафIэр, ар зэрызэфIэувамрэ зэрызиужьымрэ, илъэс зэхуэмыдэжьэм Iнатlэм и щ1ыкIэкIа къэрал политикэмрэ мы лъэхъэнэм кьупэщыт къалэнхэмрэ кьыбгурыIуэныжьмкIэ мыхьэнэзышхуэ иIэщ Щхьэгъэпсомрэ Тэхъумрэ я Iэдакъэщ1экIым. Абы Iэмал кьыует Iэнатlэм и зэхэлъыкIэм кууэ ик1уэцIрыплъыну, егъэджэныгъэ-гъэзэныгъэм хэпIэ тхыдэ-щэнхабзэ лъапIэныгъэр зыхэпщIэну. Лъэпкъ егъэджэныгъэм кьикIуауэ ялъытэ ильэс 95-м я Iэнатlэм и пашэу щытащ цыхьу 32-рэ, 1918 гъэм просвещенэм и япэ наркому щыта Тамбий Пагуэ Исмэхьил и къуэм и деж кьащ1ыщ1эдзауэ 2012 гъэм и щэкIуэгъуэм я кьулыкъур зыхуагъэфэщауэ мы зэманым КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щ1эныгъэмкIэ и министр Сэмэн Пщыкъан Григорий и къуэм и деж щиухыжу. «Цыхубэр егъэджэным зи кьаурэр зэфIэкIрэ езыхьэлIа дэтхэнэр зэрыщ1ащ1ыр нэсц, сыту жыIэмэ абыхэм ялъэкI кьагъэнакъым ди лъэпкъыр щ1эныгъэм и нэхум хэшэныкIэ, а Iэнатlэр хьумэныжьмкIэ икIи зегъэужьыныжьмкIэ, ди бзэмрэ щэнхабзэмрэ зэкIуэну щ1эблэхэм яхуэхъумэныжькIэ, хэкум лъэпкъ интеллигенц къигъэтэджыныжьмкIэ», - щатх тхылъым и пэублэ псалъэм авторхэм.

Зи бжьигъэкIэ зы мин хъу тхылъыщ1эр ди блэкIар, дыщыпсэу нобэр, дызыхуэпIэ къэкIуэнур зэпызыщ1эщ. Ар яфIэхъэлэмэтныуэ щ1эныгъэ, егъэджэныгъэ Iэнатlэхэм пэрытхэм, лъэпкъ тхыдэм дикIэх дэтхэнэми.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

● Щ1эблэ

Къызэрызэрагъэпэщ лъандэрэ

● Комиссэхэм

КъБР-м и япэ вице-премьер Марьяш Ирин э ригъэкIуэкIащ «Къэбэрдей-Балькъэрым Щ1эсипI э фонд» мыкоммерцэ организацэр щыхьэту зыхуэув хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ цIыкIуэхэмрэ курытхэмрэ я проектхэм хэпIэ комиссэм и мыгъэрей япэ зэIущIэр.

ЗЭХЫХЬЭМ хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ мащIэрэ курыту тхум я заявкэу сом мелуан 35-рэ и уасэм арэзы щытехьэщ, абы и фIыгъэкIэ, я Iуэхум зегъэужьыным кредит мыльку сом мелуан 63-рэ хуэзащIагъэуIащ. Щ1эсипI э зыгъуэта хьэрычэтыщIэхэм ящыщу тIум я ахьшэр Iэщ1ышхуэрэ джэдкьазрэ гъэхъуным, зым - туф ныр бшхэр гъэжьным халъхьэнущ. Апхуэдэу Налшык псэунтIэ щ1ыхьуэуэ компаниемрэ Iуащ1ъэмахуэ куейм и такси Iуэхущ1апIэмрэ зыщ1агъэкъуащ.

Проектхэр ирагъажьэмэ, ику иту мазэ улахуэр республикэм зэрыщ1ихьум и кIэ кьымыхуэу, Iнатlэщ1эу 89-рэ кьыхэзрагъэпэщнущ, нэхьапэм кьызэIуахауэ 26-рэ ягъуэмэнущ.

Фигу къэдгъэкIыжьынщи, Къэбэрдей-Балькъэрым и Щ1эсипI э фондым и кьалэн нэхьыщхьэр хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ цIыкIуэхэмрэ курытхэмрэ я Iуэхур кредит организацэхэм я деж щыдэгъэкIынырщ.

Щ1эсипI э фондым зэгурыIуэныгъэ хузиIэ Iнатlэ мыинхэмрэ курытхэмрэ кьащтэ щ1ыхуэм и процент 70-м нэблагъэр апхуэдэ Iэмалкlэ кьыIах. Нобэ ар кредит Iуэхущ1апIи-хьм ядолажьэ. Апхуэдэщ Урысейм и ХьумапIэ банкыр, «Налшык банк» ООО-р, «Мэзкуу индустриальнэ банк» ОАО-м и Налшык къудамэр, «Урысейм и мэкъумэщ банк» ОАО-м и Къэбэрдей-Балькъэр щ1ыналъэ къудамэр, «ВТБ-24» банк ОАО-м и Налшык къудамэр, «Евростандарт» коммерцэ банк ЗАО-р. Щ1эсипI э фондым и ьхжькIэ бизнес мащ1эм ахьш1э зэрыхухахьм Къэбэрдей-Балькъэрым и экономикэм зегъэужьыным щытыкIэфI кьыхуэзрегъэпэщ. Фондым и мыльку сом мелуан 455,9-рэ мэхъу. Ар кьыз1эрызэрагъэпэщ лъандэрэ хьэрычэтыщIэ Iэнатlэ мыинхэмрэ курытхэмрэ сом мелуан 651-кIэ 121-рэ щ1эсипI эу яхуэуваущ, абы и фIыгъэкIэ кредиту сом мелардым щIигъу Iуэхум кьыхрагъэлъхьащ. Щ1эсипI э фондым лэжьэн зэрыщ1идзэрэ щ1ыхьэт зыхуэхьуахэм банкым ахьш1э щIахухилъхьэжьн щхьэусыгъуэ щыIакьым.

Нэгъабэ шыщхьэIум и 12-м «Эксперт РА» рейтинг агентствэм КъБР-м и Щ1эсипI э фондым дзыхь лъагэм и «А» рейтингыр кьыхуигъэфэщащ.

Мы гъэм абы и мурадщ Iуэхум мыльку кIэхьыбэ хилъхьэну, щ1эсипI э Iэмалыр нэхъ жыдэжру кьигъэсэбэпыну, лизинг компаниехэм зэгурыIуэныгъэхэр ящ1ыпIэу, хьэрычэтыщIэ Iэнатlэхэм апхуэдэ Iуэхутхьэбзэхэр яхунщIэну.

КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1апIэ.

● Ди зэпыщIэныгъэхэр

Гъунэгъу мэхъу

Къэбэрдей-Балькъэрым и Iуэхущ1апIэхэм я Iэтащхьэхэр зыхэт гуп Астрахань областымрэ Къалмыкъ Республикэмрэ щыIащ КъБР-м промышленностымрэ сатумкIэ и министр Пономаренкэ Роман я пашэу. ЛIыкIуэхэр епсэльащ Астрахань областым узынщагъэр хъумэныжьмкIэ и министр Квятковский Игорь промышленностымкIэ, транспортымкIэ, щIыуэпс къулеиныгъэхэмкIэ и министрым и япэ къуэдзэ Марисов Константинрэ.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым сату экономикэ Iуэхухэмкlэ и лIыкIуэу Астрахань, Волгоград областхэм, Къалмыкъ Республикэм, Краснодар крайм щыIэ Бжьныкlэ Хьусен зэрыжиIамкIэ, хьэщIэхэм бысымхэм ирагъэлъэгъуащ Май къалэм щыIэ «Севкаверитен-Д» заводым и рентген Iэмэпсымэхэмрэ «Фарма Интернейшинал компани Россия-СНГ» ООО-м щагъэхьэзыра хущхъуэхэмрэ. Астрахань областым щыщ къулыкъушIэхэм мыгувэу КъБР-м кьэкIуэну мурад ящIащ, лъэныкъуитIми я фейдэ хэлъу дяпэкIи зэдэлэжьэн папщIэ.

ИужькIэ гупыр Элиста кIуащ икIи абы щыIущIащ Къалмыкъым узынщагъэр хъумэныжьмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и министр Шовунов Владимиррэ республикэм и сымаджэщхэм я дохутыр нэхъыщхьэхэмрэ.

ЩхьэрЩэщI сбысымхэмрэ тепсэлъыхьащ лъэныкъуитIи зэдэлэжьэныгъэм егъэщIылIа Iуэхухэм. Шовунов Владимир гулъытэ щхьэхуэ кьыхэущIащ «Лэгъупыкъуэ» сабий санаторэм и лэжьыгъэм. Къалмыкъэм я мурадщ я сабийхэр кьагъакIуэурэ абы кьыщрагъэIэзэну.

«Ди зэIущIэхэр хуабжьу купщIафIэу екIуэкIащ. Ди Iэдакъэщ1экIхэр ягу ирихьащ. Дыщогугъ дяпэкIи тэмэму дызэдэлэжьэну», - кьыхигъэщхьэхуэкIащ «Фарма Интернейшинал компани Россия-СНГ» ООО-м и унафэщIым и къуэдзэ Мэрзей ФатIимэ.

Фигу къэдгъэкIыжьынщ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэмрэ Къалмыкъымрэ зэныбжьэгъуным икIи зэдэлэжьэным теуха зэгурыIуэныгъэм 1993 гъэм, КъБР-мрэ Астрахань областымрэ - 1998 гъэм Iэ зэрытрадзар, абы щаандэри а Iуэхум зэрызрагъэужьыр.

ЖЪЭРЭЩIЭЙ Элеонорэ.

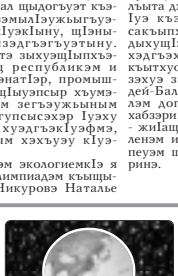

Хабзэфlхэр и лъабжьэмэ

Сабий-ныбжьыщIэ спортым зегъэужьыным техуэ зэIущIэ щригъэкIуэкIым, УФ-м и Президент Путин Владимир кьыхилъхьащ щIыхухэр щхьэ узынщэн щхьэкIэ, нэхъапэм щыIа хабзэфIэкIэм «хахуенщхькIыжыцIыр» мыхъращ.

Къэралым зиужьын папщIэ абы щIэблэ узынщэ кьихьэуным иIэ мыхьэнэм тригъакIэрэ, Путиным кьыхигъэщащ совет лъхъэнэм щыIа ГТО-м и мардэхэр, «Лжьыгъэмэ зыхьуэмэжьныгъэмэ сыхуэхьэзырщ!» кьыхуедэжьнагъэм щIэту къэралым и Iуэхугъапlэ псомк1э кьащцызэрагъэпэщу щыта дэжьыгъэщхэр, щапхъэу кьапщтэ зэрыхьунур.

«ЦIыхуэр узынщэн папщIэ, я Iэпкъльпкъэр зыпсыхь, ауэ зыкIи зэран кьахуэмыхьу мардэхэр яхуэгъэуваур, псори ахэр ягъэзэщIэным кьыхэщэн хуейщ», - жиIащ къэралым и Унафэщ1м.

«Щ1ыуэпс зыщIэным теухуа Гурыт еджапIэ щIэныгъэр зэрыщIэщ» Урысейм и Президентым и Указ щыIащ. Абы щыщу 11-м щIэныгъэ ящ1ыпIэ зэрыщIэщ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Унафэщ1м и щIэныгъэ-щэнхабзэ Iуэхухэмкlэ и министерствэм и Iэтащхьэ Къанокъуэ Арсен.

- Ди фIыгъэкIэ республикэм лэжьыгъэ купщIафIэ куэд щокIуэкI, - зыхуигъэзащ абы Къанокъуэм. - ЕджакIуэхэм щIэныгъэ, техникэ Iуэхухэмкlэ зегъэужьыным телажьэ республикэ центрыр (Налшык къалэ) ныбжьыщIэхэм дежкIэ щхьэпэщ, абы Iэмал щыдогъуэт къэхутэныгъэ зэмылIэужьыгъуэхэр щедгъэкIуэкIыну, щIэныгъэ куу щызэдгъэгъуэтыну. Дауи, гулъытэ зыхуэщIыпхъэхэм ящыщщ республикэм и мэкъумэщ IэнатIэр, промышленностыр, щIыуэпсыр хъумэныр. Абыхэм зегъэужьыным ехьэIа ди гупсысэхэр Iуэху пыухыкIам хуэдгъэкIуэфмэ, тхуэзэфIэкIым хэхъуэу кIуэнущ.

ЕджакIуэхэм экологиемкIэ я урысейпсо олимпиадэм кьащцыхэжаныкIа Чикуровэ Наталье щхьэ.

БАГЪЭТЫР Луизэ.

Кьыхихынур щимыщIэм...

Гудков зэадзэкьуэхэу Геннадийрэ Дмитрийрэ «Захуагъэ здзыщIу Урысей» партым кьыхагъэкIыжащ.

Абыхэм я унэцIэр мазэ зыбжанэ хуэдзауэ ди щIыхьэхэм я тхьэкIумэм ирагъэкIыркьым хьыбарегъащIэ Iуэхущ1апIэхэм. Зэм адэм, зэми и къуэм «къакъуокI» хабзэншагъэхэр. Гудковэ нэхъыжьым дагъуэ хуащIар мыльку Iухумэ, иджы дыдэ кьхъыея кьаугъэр зыхуэзгъэзар Дмитрийц. Абы жиIэхмкIэ мыарэзыхэр, ар зыгъэкьуащIэхэр кьыщегъащIэтхъэр Дмитрий США-м езым кьыхжьыкIын щимыдэм, и парт билетыр ярятыжьым хуейуэ хуагъэуваущ. Партым кьыхагъэкIыжа депутат Гудков-нэхъыщIэмэ Къарал Думэм кьыщыкуэщIыну унафэр зыхуэзэнур зэкIэ гурыIуэгъуэкъым.

Китайм щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэр

Китай Щ1ыхубэ Республикэм и унафэщIу хахащ Щ1иньпин Си. Ар и пIэ нуащ нужьрей пльэсипщым а кьулыкъым прыта Щ1иньтао Ху.

Щ1иньпин Си апхуэдэуи ягъэщащ Китайм и Iэдэ совет нэхъыщхьэм и Iэтащхьэу. Конституцэм кьыз1эрыщыгъэлъэгъуамкIэ, ар къэралым Iэщ1кIэ зэщIэуэзда и къарухэм я командующэ нэхъыщхьэщ. Абы ипкъ иткIэ, КНР-м и Унафэщ1ыр ильэситхукIэ лэжьэну хах, а кьулыкъым пIальитI нэхърэ нэхъыбэкIэ тети хьунукъым.

НэгъуэщI хэхьыныгъи щекIуэкIащ а къэралым - Китайм и Щ1ыхубэ политикэ чэнджэщэгъу советым и китайпсо комитетым и унафэщI хуэащ Чжэнщэн Юй. А комитетым хохьэ политикэ парт зэмылIэужьыгъуэхэм, жьлагъуэ зегугъэныгъэхэм, щэнхабзэ, дин Iуэхущ1апIэхэм я лъкIуэкIэр.

Нэхъ гукъинэж хъун щхьэкIэ

2014 гъэм Сочэ щекIуэкIыну Щ1ымахуэ Олимп Джэгуэр щ1ыхубэм нэхьри гукъинэж ящ1ыхьэн папщIэ абы щ1ыхькIэ кьыдалъэкIынущ абы и дамыгъэхэр зытет ахьшэщIэхэр.

«ЩIэуэ традзэ тхылъымпIэ тумэнипщIыр щIыхуу щытынущ. Абы тетынущ бгым кьельэгъэ сноубордистым и сурэт, - кьажриIащ журналистхэм Урысей Федерацэм и Банкым и унафэщIым и къуэдзэ Лунтовский Георгий. - Ди мурадщ апхуэдэ тхылъымпIэ ахьшэу мелуанипщI теддзэну».

Абы нэмыщI мыгувэу щIыхуэхэм яIэрыхьэнущ сом 25-рэ хъу, гъуапIэм кьыхэщIыкIа ахьшэ. Банкым и мурадщ фэеплъ ахьшэ жьгъейхэри кьыдигъэкIыну.

НОБЭ

п **Щ1хуакIуэм и хунтыныгъэхэр хъумэным и дунейпсо махуэщ.** 1983 гъэ лъандэрэ ягъэлъапIэ.

п **Жейм и дунейпсо махуэщ.** Япэ дыдэу 2008 гъэм ирагъэкIуэкIауэ щытащ, Зэшшагъэр хьумэныжьмкIэ дунейпсо зэгугъэныгъэм я къэдэмкIэ.

п **Белоруссие Республикэм и Конституцэм и махуэщ** п 1917 гъэм ПлалъэкIэ щыIэ Правительствэм и ди лIыхъужь **Къылыш Сультан-Джэрий** къэзралъхьэ ильэсиз 133-рэ прокIу.

п Адыгей драматург, актриси, критик **Натхьуэ Долэтхьан** къыз1эралъхьэ ильэси 100 прокIу.

Дунейм и щытыкIэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым къызэритымкIэ, Налшык пшэр техьэ-текIыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 13 - 18, жэщым градуси 10 - 12 щыхьэнущ.

Зыгъэхьэзырар **ЖЪЭКIЭМЫХЬУ Мариэтэ.**

Лъэпкъ Iущыгъэ:

Гуэн нэщI нэхърэ - хадэ нэщI.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2013 гъэм мазаем и 7-м *№77-рп*

Бгы-лыжэ спортым хиубыдэу сламомыкІэ, сламом инымкІэ Урысейм и кубокыр къэхьыным теухуа VII зэхьэзэхуэр 2013 гъэм гъатхэпэм и 20 - 24-хэм Терскол къуажэм къыщырыщызэрагъэпэщыным зыхуэгъэхьэзырын икІи ар егъэкІуэкІым мурадкІэ:

1. Бгы-лыжэ спортым хиубыдэу сламомыкІэ, сламом инымкІэ Урысейм и кубокыр къэхьыным теухуа VII зэхьэзэхуэр зыхуэгъэхьэзырынымрэ ар егъэкІуэкІынымкІэ къыщэгъэпэщакІуэ комитетым хэтхэр къащтэн мы унафэм и гуэдзэным эрытым хуэдэу.

2. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Финансэмкіэ и министерствэм хуэгъэувын ищхьэкІэ къыщыгъэлъэгуэ Іэхъум тригъэкІуэдэн папщІэ 2013 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и республикэ бюджетым «Физкультурэмрэ спортымрэ» и Іыхьэм и «ехъулІэныгъэ лъагэхэм ятещІыхьа спортІыхьэ къуэдзэм хиубыдэ ящыщым щыщу ном мин 400 Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Спортымрэ туризмэмкІэ и министерствэм хуиутІыпщыну.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщі ХЬЭСАНЭ Руслан

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2013 гъэм мазаем и 7-м къыдигъакІа Унафэ №77-рп-мкІэ къыщытащ

Бгы-лыжэ спортым хиубыдэу сламомыкІэ, сламом инымкІэ Урысейм и кубокыр къэхьыным теухуа VII зэхьэзэхуэм зыхуэгъэхьэзырынымрэ ар егъэкІуэкІынымкІэ къыщэгъэпэщакІуэ комитетым

ХЭТХЭР

Портэ Г. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщІым и къудамэр *(къыщэгъэпэщакІуэ комитетым и унафэщІ)*

АфІэунэ А. А. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм спортымрэ туризмэмкІэ и министр

Беккаев Хь. Н. - «Іуащьхьмахуэ курорт» акционер зэгухьэныгъэ зэІухам и генеральнэ директорыр *(зэгурыІуэу)*

Васильев С. В. - къэрал кІэщІ Іэхъухэмкіэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэр *(зэгурыІуэу)*

Гурьев Ю. Ю. - Урысей Федерацэм бгы-лыжэ спортымкІэ и судьяхэм я коллегием и тхьэмадэр *(зэгурыІуэу)*

Жаппуев М. М. - Іуащьхьмахуэ муниципальнэ районым и щІыналъэ администрацэм и спорт комитетым и унафэщІыр *(зэгурыІуэу)*

Курашов А. Н. - Бгы-лыжэ спортымрэ сноубордымкІэ Урысейм и федерацэм и генеральнэ секретарыр *(зэгурыІуэу)*

Курданов У. Т. - Эльбрус къуажэ жылагъуэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуэу)*

Малкаров А. А. - Іуащьхьмахуэ муниципальнэ районым и щІыналъэ администрацэм и Іэтащхьэр *(зэгурыІуэу)*

Мамонов М. Г. - зэхьэзэхуэм и судьяхэм ящыщым *(зэгурыІуэу)*

Мамхэгъэ Хь. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм спортымрэ туризмэмкІэ и министрым и къудамэр

Мурзаев Хь. М. - «Бгы-лыжэ спортымкІэ республикэ сабий-ныбжьыщІэ школ» къэрал Іэхъущ Іапі эм и унафэщІыр

Ащнокъуэ З. З. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Спортымрэ туризмэмкІэ и министерствэм и къудамэм и унафэщІыр

Шэтин С. И. - Урысей Федерацэм Граждан зыхъумэжыныгъэм и Іэхъухэмкіэ, къыщэрымыкІуэ щытыкІэхэмкІэ, кхъуэуа гуэвэгъуэхэм я лъэужьхэр гъэзэкІуэжынымкІэ и министерствэм и Управленэ нэхъыщхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэм и унафэщІыр *(зэгурыІуэу)*

Шэт И. М. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм зэшыпхъэ-жэнымрэ курортхэмкІэ и министр

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

Узыншагъэ хъумэн Іэнатіэм и гъэнэфагъэхэм я профсоюзым и рескомым и чэзу зэІущІэ ящыщ ящыІэ. Абы хэтащ КъБР-м узыншагъэр хъумэнымрэ курортхэмкІэ и министрым и къудамэм и унафэщІ Бэрокъуэ Іларисэ сымэ.

ЗЭІУЩІЭМ кІыщащІыгъэжащ узыншагъэр хъумэн Іэнатіэм нэгъабэ щыІэр-фІагъэкІаэр икІи щытепсэлъыхьащ нэхъапэ нгъэщІыпхъэ Іуэхугуэхэм.

Узыншагъэр хъумэн Іэнатіэм и профсоюзэм я рескомым и унафэщІ **Яськовэ Ольгэ** а унэтІыныгъэм щыІэ щытыкІэр зыхуэдэм щытепсэлъыхьым зыкъигъащІащ ар еф1экІуэным теухуа щыІэ программэм щыІэ щытыгуфъа зэхъуэкІыныгъэшхуэхэр зэкІэ Іуэхум кьыщэрыхьмытъхьар.

- ЗэрытщІэщи, узыншагъэр хъумэн Іэнатіэм егъэфІэкІуэныкІэ щыІэ программэр мы зы ильэсыщІ зэрылэжьыжьыр, - жиІащ Яськовэ Ольгэ. - Фигу къэгъэкІыжьынщи, ар хуэунэтІауэ щытащ мединицинэ зэрыпхъэ-жэнымкІэ. Ауэ ар щыІэ. Ауэ щхьэусыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыхэкІыу, зызыншагъэр хъумэн Іэнатіэм егъэфІэкІуэныкІэ щыІэ программэм кьыгъэхьэ псори тэмэму гъэзэщІа хъуакъым.

Абы щхьэусыгъуэ хуэхъуакъэм ящыщщ КъБР-м и Правительствэм хэтхэр. Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм и унафэщІэхэр мызэ-мытІэу зэрахъуэжар. Арацш, а программэм хуэхъуа мылъкум и процент 68-рщ щыгъэсэбэпа хъуар.

Щ1ыхъуэм дзэпыкъныгъэ тэмэм щІамыгъуэтым и щхьэусыгъуэр мединицинэ къэрал Іуэхущ Іапі эхэр зыхуэныкъуэхэмкІэ тэмэму къызэрыгъэлъагъуэм зэрыщымытым къызэрыхэкІми щытепсэлъыхьащ зэІущІэм.

- Илъэс 20 хъуауэ мы унэтІыныгъэм сыт хуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр щемыІуэхущІапі эхэр нэхъ зыхуэныкъуэ Іэмэпсымэхэмкіэ къызэгъэпэщыным, яхуиныкъуэ Іэщ1агъэлІэхэр гъэхьэзырыным, дохутырхэм я Іэзагъэм хэгъэхъуэным, унэтІыныгъэм кьыхьыхьэ Іэмащ1эхэр Іэнатіэм хэпщІыным, щыІэр Іэмэпыкъунгъэм и фІагъым хэгъэхъуэным. Ауэ щхьэусыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыхэкІыу, зызыншагъэр хъумэн Іэнатіэр егъэфІэкІуэныкІэ щыІэ программэм кьыгъэхьэ псори тэмэму гъэзэщІа хъуакъым.

Абы щхьэусыгъуэ хуэхъуакъэм ящыщщ КъБР-м и Правительствэм хэтхэр. Узыншагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм и унафэщІэхэр мызэ-мытІэу зэрахъуэжар. Арацш, а программэм хуэхъуа мылъкум и процент 68-рщ щыгъэсэбэпа хъуар.

Щ1ыхъуэм дзэпыкъныгъэ тэмэм щІамыгъуэтым и щхьэусыгъуэр мединицинэ къэрал Іуэхущ Іапі эхэр зыхуэныкъуэхэмкІэ тэмэму къызэрыгъэлъагъуэм зэрыщымытым къызэрыхэкІми щытепсэлъыхьащ зэІущІэм.

- Илъэс 20 хъуауэ мы унэтІыныгъэм сыт хуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр щемыІуэхущІапі эхэр нэхъ зыхуэныкъуэ Іэмэпсымэхэмкіэ къызэгъэпэщыным, яхуиныкъуэ Іэщ1агъэлІэхэр гъэхьэзырыным, дохутырхэм я Іэзагъэм хэгъэхъуэным, унэтІыныгъэм кьыхьыхьэ Іэмащ1эхэр Іэнатіэм хэпщІыным, щыІэр Іэмэпыкъунгъэм и фІагъым хэгъэхъуэным. Ауэ щхьэусыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыхэкІыу, зызыншагъэр хъумэн Іэнатіэр егъэфІэкІуэныкІэ щыІэ программэм щыІэ щытепсэлъыхьым зыкъигъащІащ ар еф1экІуэным теухуа щыІэ программэм зэрыщымытым къызэрыхэкІми щытепсэлъыхьащ зэІущІэм.

- Мы ильэсым щыІэ Іуэхугуэ зэрыщымытым щыІэ щытепсэлъыхьащ зэІущІэм.

- Щ1эхуакІуэхэм я хуитыныгъэхэр хъумэным и Іуэхугъэ-мэхъуэ. Ауэ ар ерыщагъэр ІэзагъэкІэ щІэсрагъэхъуэным, унэтІыныгъэм кьыхьыхьэ Іэмащ1эхэр Іэнатіэм хэпщІыным, щыІэр Іэмэпыкъунгъэм и фІагъым хэгъэхъуэным. Ауэ щхьэусыгъуэ зэхуэмыдэхэм кьыхэкІыу, зызыншагъэр хъумэн Іэнатіэр егъэфІэкІуэныкІэ щыІэ программэм щыІэ щытепсэлъыхьым зыкъигъащІащ ар еф1экІуэным теухуа щыІэ программэм зэрыщымытым къызэрыхэкІми щытепсэлъыхьащ зэІущІэм.

Профсоюзым и рескомым и унафэщІым къызэрэгъэлъагъуэмкІэ, 2012 гъэм мединицинэ лэжьакІуэхэм я Іуэхуэр ику иту сом 10704-рэ хъуэу щытащ (2011 гъэм ельытауэ процент 22,5-кІэ нэхъ мащІэ). Апхуэдэу къапщтэмэ, дохутырхэм я Іуэхуэр сом 16770-рэ, курыт мединицинэ лэжьакІуэм сом 9791-рэ, нэхъыщІэ мединицинэ лэжьакІуэм сом 6494-рэ, унафэщІхэм сом 30918-рэ мэхъу.

Мыбдежьым къыщыхъущащ мединицинэ Іуэхущ Іапі эхэр зыбжанэм улахуэр зэрыщытым зэщІхъыщІкІынныгъэхэр зэрІнэр: язынныкъуэхэм дохутырхэр я Іуэхуэм зэрехъулІэм теухуауэ хущІагъу, мыдрейхэм нэхъыбэ кьыщыІэхьыр медицинэм пымыщІа лэжьакІуэхэр. Арацш, узыншагъэр хъумэн Іэнатіэр ефІэкІуэным теухуауэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм кьыкІырыхьым а унэтІыныгъэм щыІэхэм я улахуэм хэгъэхъуэным теухуа Іуэхуэр зэфІэха хъуауэ, зыхуеину Іуэхугъэ-мэхъуэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм кьыкІырыхьым а унэтІыныгъэм щыІэхэм я улахуэм хэгъэхъуэным теухуа Іуэхуэр щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм кьыкІырыхьым а унэтІыныгъэм щыІэхэм я улахуэм хэгъэхъуэным теухуа Іуэхуэр зэфІэха хъуауэ, ахъуеину Іуэхугъэ-мэхъуэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм теухуауэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ кьыщыхъуэ медицинэ лэжьакІуэхэм я улахуэр ящыІэ. Аращ, узыншагъэр хъумэн Іэнатіэр ефІэкІуэным теухуауэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм кьыкІырыхьым а унэтІыныгъэм щыІэхэм я улахуэм хэгъэхъуэным теухуа Іуэхуэр щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм теухуауэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ щыІэхэм я улахуэр зэрыщыІэ щыІэ программэм зэрыхэтым и фІыгъэкІэ язынныкъуэ лэжьакІуэхэм кьахьыр нэхъыбэ зэрыхъуэм теухуау